

A-luokan eläintautien asetusluonnoksen tarkoitus ja sisältö

Eero Rautiainen, MMM/RO/EKY

Sidosryhmien keskustelutilaisuus 5.4.2022, Teams

Tartuntavyöhykkeen perustamisen tavoitteet

ASF-villisika

Tartuntavyöhyke

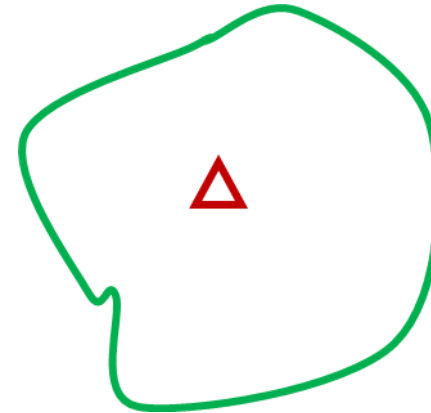

Vyöhyke I

Vyöhyke II

Jos Suomessa todettaisiin tautitapaus luonnonvaraisessa villisiassa, pitää Ruokaviraston päättää tartuntavyöhykkeen koosta ja vyöhykkeellä toteutettavista taudintorjuntatoimenpiteistä. Tartunnan levinneisyys luonnonvaraisissa villisioissa ja mahdollinen leviäminen kotisikoihin tulee selvittää. Tartuntojen leviäminen edelleen pitää estää. Toimenpiteet täytyy suunnitella ja suhteuttaa riskien mukaan ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Siirtymisen II vyöhykkeen harmonisoituihin regionalisaation sääntöihin tulee tapahtua sujuvasti.

Asetusluonnoksen sisältö

- 3) Rokotuskiellot
- 4) Poikkeaminen eläinterveystodistusta koskevista vaatimuksista
- 5) Puhdistus ja loppudesinfektio, uusien eläinten ottaminen pitopaikkaan
- 6) Erityinen terveys- tai tunnistemerkki
- 7) Tartuntavyöhykkeen perustaminen
- 8) Tartuntavyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet
- 9) Kielto siirtää sikoja tartuntavyöhykkeellä tai tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle
- 10) Kielto siirtää sioista saatavia sukusoluja ja alkioita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle
- 11) Kielto siirtää sioista saatavia sivutuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle
- 12) Kielto siirtää sioista saatavia eläinperäisiä tuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle
- 13) Lisärajoitusvyöhykkeen perustaminen ja vyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet

3 § Rokotuskiellot

- Rokotuskielto koskisi kaikkia eläinterveyssäännösten mukaisia maa- ja vesieläinten a-luokan tauteja
- Ainoa poikkeus koskisi vankeudessa pidettävien kyyhkysten rokottamista Newcastle tautiviruksen aiheuttamaa tautia vastaan

4 § Poikkeukset eläinterveystodistuksista 1/2

- Pykälässä säädettäisiin, että vaatimusten mukaiset elävien eläinten, sukusolujen ja alkioden, luokkaan 2 tai 3 kuuluvien sivutuotteiden ja maaeläimistä saatavien eläinperäisten tuotteiden lähetykset voitaisiin vapauttaa eläinterveystodistusta koskevasta vaatimuksesta silloin, kun **lähetyksiä siirretään pois a-luokan taudin vuoksi perustetulta vyöhykkeeltä ja siirto tapahtuu muualle Suomeen.**
- Vaatimus eläinterveystodistuksesta tulee eläinterveyssäännösten 143, 161 ja 167 artiklasta, sekä delegoidun asetuksen EU 2020/687 22 artiklasta. Poikkeus edellyttäisi, että **lähetykset olisi kyettävä jäljittämään** ja niiden **vaatimustenmukaisuus tarkistamaan** lähetyksiä seuraavien asiakirjojen avulla.

4 § Poikkeukset eläinterveystodistuksista 2/2

- Käytännössä vaatimustenmukaisuuden varmistaisi lähtöpitopaikassa **kunnaneläinlääkäri** tai Ruokaviraston valtuuttama tarkastaja, ja teurastamolla, teurastamon yhteydessä sijaitsevassa leikkaamossa ja muussa lihavalmistajien valmistukseen hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa **elintarvikelain (297/2021) mukainen valvontaviranomainen**. Vaatimustenmukaisuuden valvomiseksi käytettäisiin kansallisia järjestelmiä, ei Euroopan unionin todistusmalleja.
- Mietittävä toimiva järjestelmä

5 § Puhdistus ja loppudesinfektio, uusien eläinten ottaminen pitopaikkaan

- Pykälässä tarkennettaisiin sitä, että tartunnan saaneessa maaeläinten pitopaikassa tulee suorittaa kaikissa tilanteissa lopullinen puhdistus ja desinfektio delegoidun asetuksen EU 2020/687 liitteen IV mukaisesti.
- Delegoidun asetuksen 12-16 artikloissa säädetään viranomaistoimenpiteinä määrättävistä alustavasta puhdistuksesta ja desinfektioista, ja 57 artiklassa liitteen mukainen lopullinen puhdistus ja desinfektio on kytketty ainoastaan uusien eläinten ottamiseen tartunnan saaneisiin pitopaikkoihin.
- Ehdotetun pykälän mukaan **vaatimusten mukainen puhdistus ja desinfiointi määrättäisiin niissäkin tapauksissa, että pitopaikkaan ei otettaisi uusia eläimiä**, ja määrääminen olisi Ruokaviraston vastuulla.

6 § Erityinen terveys- tai tunnistemerkki

- Silloin, kun asetuksen (EU) 2021/605 44 artikla edellyttää tuoreen lihan ja lihavalmistajien merkitsemistä erityisellä terveys- tai tunnistemerkillä, olisi käytettävä liitteen 1 mukaisia merkintöjä. Tällaiset tuotteet kelpaavat vain kotimaan kauppaan. Merkinnät vastaisivat aiemman lainsäädännön mukaisia merkintöjä.
- HUOM 1: Asetusluonnoksen mukaisesti **tartuntavyöhykkeellä** pidetyistä sioista saatavaa tuoretta lihaa ja lihatuotteita, jotka on tarkoitettu vain kotimaankauppaan, **ei tarvitsisi merkitä**.
- HUOM 2: **Suoja- ja valvontavyöhykkeellä** pidetyistä sioista saatu liha, joka menee aina käsittelyyn, merkitään teurastamolla delegoidun asetuksen IX liitteessä kuvatulla tavalla.

7 § Tartuntavyöhykkeen perustaminen

- Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Ruokaviraston on perustettava luonnonvaraisessa villisiassa todetun afrikkalaisen sikaruton esiintymispaikan ympärille eläintautilain 26 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu, delegoidun asetuksen 63 artiklan mukainen tartuntavyöhyke. **Tartuntavyöhyke on perustettava mahdollisimman pian.**
- **Tartuntavyöhykkeen raja voisi sijaita korkeintaan 50 kilometrin etäisyydellä** taudin esiintymispaikasta, ellei ole erityisiä syitä perustaa laajempaa vyöhykettä. Erityisiä syitä voisivat olla taudin epidemiologiasta, suuririskisten sikaloiden sijainnista, luonnonvaraisen villisikakannan levinneisyydestä, maastonmuodoista, asutuksesta ja tieverkostosta ym. vastaavista syistä johtuvat **taudin vastustamiseen oleelliset vaikuttavat tekijät.**

8 § Tartuntavyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet 1/3

- Pykälän säädettäisiin tartuntavyöhykkeellä tehtävistä suuririskisimpien **sikaloiden tarkastuksista** taudin varhaiseksi toteamiseksi. Samalla tarkastettaisiin näissä sikaloissa sikojen merkinnät ja eläinluettelot sekä se, että suorat ja epäsuorat kontaktit pidettävien sikojen ja luonnonvaraisten villisikojen välillä on estetty tehokkaasti.
- Ruokaviraston olisi riskienvähentämis- ja bioturvaamistoimenpiteinä **kielletävä** luonnonvaraisesta villisiasta saadun lihan ja käsittelemättömien sivutuotteiden sekä mahdollisesti viruksen saastuttamien villisian osien, materiaalien ja välineiden **tuominen tartuntavyöhykkeellä sijaitseviin pitopaikkoihin**.
- Lisäksi Ruokaviraston olisi määrättävä sikojen pitopaikoissa kävijöiden **suojaus- ja turvatoimenpiteistä**.

8 § Tartuntavyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet 2/3

- Ruokaviraston olisi määrättävä aluehallintovirasto huolehtimaan, että kaikki tartuntavyöhykkeellä ammutut, muutoin lopetetut ja kuolleenä löydetyt **luonnonvaraiset villisiat tutkitaan ja niistä otetaan** näytteitä afrikkalaisen sikaruton varalta. Niiden **ruhot ja elimet olisi hävitettävä** tavalla, josta ei aiheudu afrikkalaisen sikaruton leviämisen vaaraa.
- Ruokaviraston **olisi kiellettävä muu kuin aluehallintoviraston järjestämä luonnonvaraisten villisikojen metsästys** tartuntavyöhykkeeseen kuuluvalla alueella, jolla tartuntaa todennäköisesti esiintyy, sekä, jos sen arvioidaan olevan välttämätöntä, **muuta maastossa tapahtuvaa toimintaa, joka todennäköisesti levittää tartuntaa.**

8 § Tartuntavyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet 3/3

- Lisäksi olisi **kiellettävä** luonnonvaraisten villisikojen, niiden ruhojen tai niistä saatavien eläinperäisten **tuotteiden siirtäminen pois tartuntavyöhykkeeltä** ja määrättävä, että **ajoneuvot**, joita käytetään tartuntavyöhykkeellä pidettyjen tai luonnonvaraisten sikojen tai niistä saatujen sivutuotteiden kuljettamiseen, **puhdistetaan ja desinfioidaan välittömästi kunkin kuljetuksen jälkeen** eläinterveysviranomaisen osoittamassa paikassa.
- Ruokaviraston olisi **kiellettävä** viruksella saastuneen materiaalin ja **välineistön siirtäminen pois tartuntavyöhykkeeltä**, ellei sitä ole tehty vaarattomaksi viruksen tuhoavalla tavalla.
- Lisäksi on **määrättävä noudatettaviksi 9–12 §:ssä** tarkoitettuja kieltoja, ehtoja ja toimenpiteitä, kunnes II vyöhyke perustetaan.

9 § *Kielto siirtää sikoja tartuntavyöhykkeellä tai tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle 1/2*

Kieltoa ei kuitenkaan uloteta koskemaan sellaisten sikojen siirtoja tartuntavyöhykkeellä tai muualla Suomessa sijaitseviin pitopaikkoihin:

- 1) jotka **ovat olleet pitopaikassaan** vähintään siirtoa edeltävien 30 vuorokauden ajan tai syntymästään saakka;
- 2) joiden pitopaikkaan ei ole tuotu siirtoa edeltäneiden 30 vuorokauden aikana sikoja **tartuntavyöhykkeen muista pitopaikoista**;
- 3) joille on tehty kunnaneläinlääkärin suorittama **klininen tarkastus** siirtoa edeltävien 24 tunnin aikana ja tarkastuksen löydösten perusteella **tarvittaessa tutkimus** afrikkalaisen sikaruton taudinaiheuttajan varalta ennen siirtoa;
- 4) joiden pitopaikassa on 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla tarkastettu ja tutkittu tautivapauden toteamiseksi **riittävä määrä myös muita** kuin siirrettäviä sikoja;
- 5) joiden pitopaikassa noudatetaan 8 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja kieltoja ja toimenpiteitä sekä komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/605 liitteen II 2 kohdan a-g kohdan mukaisia tehostettuja **bioturvaamistoimenpiteitä** (ei sisällä sikaloiden aitaamista eikä hyväksyttyä bioturvaamissuunnitelmaa);

9 § *Kielto siirtää sikoja tartuntavyöhykkeellä tai tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle 2/2*

- 6) joiden pitopaikassa on **siirtoa edeltävien 15 vuorokauden aikana tutkittu** vähintään kerran viikossa kaksi itsestään kuollutta yli 60 vuorokauden ikäistä sikaa tai, jos tällaisia ei ole, kaksi vieroituksen jälkeen itsestään kuollutta sikaa, afrikkalaisen sikaruton viruksen varalta;
- 7) jotka kuljetetaan määräpaikkana olevaan pitopaikkaan **ensisijaisesti pääteitä pitkin** ja ilman kuorman purkamista tai pysähdyksiä; ja
- 8) joita **pidetään määräpaikkana olevassa pitopaikassa** vähintään 15 päivän ajan.

Mitä 2 momentin 1, 2 ja 8 kohdassa säädetään, ei koske sellaisia sikoja, jotka ovat menossa Suomessa sijaitsevaan **teurastamoon välitöntä teurastamista varten**. Siat on kyettävä pitämään erillään muista sioista ja sioista saatavaa tuoretta **lihaa ja lihavalmisteita saa myydä vain Suomessa**. Tällaisista sioista saadut sivutuotteet on käsiteltävä 11 §:n 3 momentin mukaisesti.

10 § Kielto siirtää sioista saatavia sukusoluja ja alkioita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle

- Kieltoa ei kuitenkaan ulotettaisi koskemaan sellaisten sukusolujen ja alkoiden muualla Suomessa sijaitseviin pitopaikkoihin tapahtuvia siirtoja, jotka on kerätty hyväksytyissä sukusolujen ja alkoiden pitopaikoissa sellaisista sioista, jotka täyttävät 9 §:n 2 momentin **1-6 kohdan edellytykset elävien sikojen siirtoille**.
- Tämä edellyttäisi myös karjuasemilla **passiivista seuranta**a afrikkalaisen sikaruton taudinaiheuttajan varalta. Lisäksi kunnaneläinlääkäri tai Ruokaviraston valtuuttaman eläinlääkäri tulisi suorittaa **eläinten kliininen tarkastus sukusolujen keräystä edeltävien 24 tunnin aikana**. Sukusolujen siirto ei käytännössä olisi mahdollista ensimmäisten 15 päivän aikana tartuntavyöhykkeen perustamisesta.

11 § *Kielto siirtää sioista saatavia sivutuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle*

- Kieltoa ei kuitenkaan ulotettaisi koskemaan **tartuntavyöhykkeen ulkopuolella pidettävistä sioista** tartuntavyöhykkeellä sijaitsevassa teurastamossa saatavia sivutuotteita sillä edellytyksellä, että tällaiset sivutuotteet pidetään erillään niistä sivutuotteista, jotka saadaan tartuntavyöhykkeellä pidetyistä sioista.
- Kieltoa ei myöskään ulotettaisi koskemaan sellaisia sioista saatavia sivutuotteita, jotka kuljetetaan suoraan Suomessa sijaitsevaan sivutuotealan laitokseen, jossa ne **käsitellään tai hävitetään** sivutuoteasetuksen (EU 1069/2009) 24 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Virkaeläinlääkärin olisi **sinetöitävä** kukin kuljetusväline välittömästi lastauksen jälkeen.

12 § *Kielto siirtää sioista saatavia eläinperäisiä tuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle*

- Kieltoa ei kuitenkaan ulotettaisi koskemaan sellaista tuoretta lihaa ja sellaisia lihavalmisteita, jotka on saatu **9 §:n 2 ja 3 momentin edellytykset täyttävistä sioista**. Lihaa ja lihavalmisteita saisi myydä **vain Suomessa**. Valmistuksessa syntyneet sivutuotteet olisi käsiteltävä 11 §:n 3 momentin mukaisesti.

13 § *Lisärajoitusvyöhykkeen perustaminen ja vyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet 1/2*

- Ruokavirasto **voi perustaa** tartuntavyöhykkeen ympärille siihen rajautuvan eläintautilain 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun rajoitusvyöhykkeen, ns. lisärajoitusvyöhykkeen. Lisärajoitusvyöhyke **erottaisi tartuntavyöhykkeen sellaisista alueista, joilla ei ole mitään rajoituksia**, ja sitä voidaan esittää ASF-asetuksen mukaiseksi ns. rajoitusvyöhykkeeksi I.
- Lisärajoitusvyöhyke voidaan perustaa vain, jos arvioidaan, että rajoitusvyöhykkeen I perustamiseen kuluu aikaa ja että viipymättä toteutettavat taudintorjuntatoimenpiteet alueella ovat välttämättömiä afrikkalaisesta sikarutosta tuotteiden **kaupalle ja viennille aiheutuvien riskien ja haittojen ehkäisemiseksi**.

13 § *Lisärajoitusvyöhykkeen perustaminen ja vyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet 2/2*

- Ruokaviraston on riskienvähentämis- ja bioturvaamistoimenpiteinä määrättävä lisärajoitusvyöhykkeellä noudatettaviksi vastaavia toimenpiteitä kuin on määrätty **8 §:n 2 momentissa noudatettavaksi tartuntavyöhykkeellä**
 - kieltä tuoda pitopaikkoihin villisioista saatavia tuotteita ja muuta mahdollisesti viruksella saastunutta materiaalia
 - määräys suojavaatetuksesta
 - näytteenotto ammutuista ja kuolleina löydetyistä villisioista
 - ammuttujen ja kuolleina löydettyjen villisikojen ruhojen ja elinten hävittäminen
- Lisäksi Ruokaviraston olisi kiellettävä kotisikojen siirrot lisärajoitusvyöhykkeeltä Suomen ulkopuolelle.